

Analýza výsledkov volieb (do NR SR 2023) politických strán, ktoré získali menej ako 1% voličských hlasov¹

Alexander Onufrák

The paper analyses the results of the 2023 parliamentary elections in Slovakia with an emphasis on political parties and political movements that received less than 1% of the votes. In the 2023 parliamentary elections in Slovakia there were 14 such political parties and political movements out of a total of 25. At the same time, the author has opened a „debate“ on the increase of the election deposit and gives several reasons why it should be increased.

Úvod

Keď sa analyzujú výsledky parlamentných volieb na Slovensku, vo väčšine prípadov je záujem výskumníkov, médií i širokej verejnosti zameraný na tie politické subjekty (strany, hnutia, koalície politických strán), ktorým sa podarilo prekročiť prah zvoliteľnosti potrebný pri vstupe do NR SR.² Tým „ostatným“ – „neúspešným“ či „menej úspešným“ – politickým stranám sa venuje podstatne menšia pozornosť, ak vôbec nejaká.

¹ Vedecká práca je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0474/24 *Audit slovenskej volebnej a referendumnej legislatívy*.

² Na základe § 66 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov je (minimálny) prah zvoliteľnosti nastavený na: 5% pri jednej politickej strane; 7% pre koalíciu zloženú z dvoch alebo troch politických strán; a 10% pre koalíciu zloženú najmenej zo štyroch politických strán. Podrobnejšie k uzatváraciej klauzule a volebnému kvóru pozri napríklad: DOMIN, M.: *Volebné právo a volebné systémy*. 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 87-91; HURČALOVÁ, M.: *Volebné systémy na území dnešného Slovenska v minulosti a v súčasnosti a uzatváracia klauzula*. (Diplomová práca). Košice: UPJŠ FF, 2022, s. 28-31. V rámci európskych štátov sa uzatváraciej klauzule venovali: BZDILOVA, R.; EŠTOK, G.; BARDOVIČ, J.: *Volby a volebná problematika v štátoch EÚ*. Košice: UPJŠ, 2018, s. 33, 129 a 152.

Od roku 1990 sa počet kandidujúcich politických subjektov v rámci parlamentných volieb pohyboval v rozmedzí 16 (parlamentné voľby 1990) až 26 (parlamentné voľby 2012).³ (Tab. 1)

Tabuľka č. 1: *Parlamentné voľby 1990-2023: Podiel platných hlasov odovzdaných pre politické subjekty*

Voľby	Počet kandidujúcich subjektov	Počet subjektov (zisk >5%)	Politické subjekty (zisk >5%)								Počet subjektov (zisk 3-5%)	Politické subjekty (zisk 3-5%)				Počet subjektov (zisk <5%)
1990*	16	5	VPN	KDH	SNS	KSČ	ESWMK-MKDH	-	-	-	2	DS	SZ	-	-	6
			29,35	19,21	13,94	13,34	8,66					4,4	3,49			
1992	23	5	HZDS	SDE	KDH	SNS	MKM-EGY	-	-	-	4	ODÚ	SDSS	DS-ODS	SKDH	11
			37,26	14,70	8,89	7,93	7,42					4,04	4,00	3,31	3,05	
1994	17	7	HZDS-RSS	SP-VOEBA	MK	KDH	DEÚS	ZRS	SNS	-	1	DS	-	-	-	5
			34,96	10,41	10,18	10,08	8,57	7,34	5,40			3,42				
1998	17	6	HZDS	SDK	SDE	SMK-MPK	SNS	SOP	-	-	0	-	-	-	-	9
			27,00	26,33	14,66	9,12	9,07	8,01								
2002	25	7	HZDS	SDKÚ	SMER	SMK-MPK	KDH	ANO	KSS	-	3	P SNS	SNS	HZD	-	13
			19,50	15,09	13,46	11,16	8,25	8,01	6,32			3,65	3,32	3,28		
2006	21	6	SMER-SD	SDKÚ-DS	SNS	SMK-MPK	ES-HZDS	KDH	-	-	2	KSS	SF	-	-	12
			29,14	18,35	11,73	11,68	8,79	8,31				3,88	3,47			
2010	18	6	SMER-SD	SDKÚ-DS	SaS	KDH	MOST-HID	SNS	-	-	2	SMK-MPK	ES-HZDS	-	-	8
			34,79	15,42	12,14	8,52	8,12	5,07				4,33	4,32			
2012	26	6	SMER-SD	KDH	OLANO	MOST-HID	SDKÚ-DS	SaS	-	-	2	SNS	SMK-MPK	-	-	14
			44,41	8,82	8,55	6,89	6,09	5,88				4,55	4,28			
2016	23	8	SMER-SD	SaS	OLANO	SNS	ESNS	SME RODINA	MOST-HID	SIET	2	KDH	SMK-MPK	-	-	13
			28,28	12,10	11,02	8,64	8,04	6,62	6,50	5,60		4,94	4,04			
2020	24	6	OLANO	SMER-SD	SME RODINA	ESNS	PS a SPOLU***	SaS	ZA IUDI	-	3	KDH	MKO-MKS	SNS	-	11
			25,02	18,29	8,34	7,97	6,96	6,22	5,77			4,65	3,90	3,16		
2023	25	7	SMER-SD	PS	HLAS-SD	OLANO	KDH	SaS	SNS	-	2	REPUBLIKA	ALIANCIA	-	-	14
			22,94	17,96	14,70	8,89	6,82	6,32	5,62			4,75	4,38			

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie.

³ Počet politických subjektov uchádzajúcich sa o podiel na politickej moci bol (s určitou) vyšší, keďže mnohé z nich ponúkli svojich nominantov na kandidátne listiny kandidujúcich politických subjektov, alebo kandidovali v rámci koalícií. Tiež pozri: BARDOVIČ, J.: *Voľby 2020: volebná podpora a jej premeny*. Trnava: Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta sociálnych vied, 2022, s. 27-37.

Počet kandidujúcich politických subjektov, ktorým sa podarilo prekročiť prah zvoliteľnosti bol pritom vždy v rozmedzí päť až osem. V piatich parlamentných voľbách (1998, 2006, 2010, 2012 a 2020) prah zvoliteľnosti prekročilo šesť kandidujúcich politických subjektov. V štyroch parlamentných voľbách (1990⁴, 1994, 2002 a 2023) prah zvoliteľnosti prekročilo sedem (kandidujúcich) politických subjektov. V parlamentných voľbách 1992 prah zvoliteľnosti prekročilo najmenej – len päť kandidujúcich politických subjektov a v parlamentných voľbách 2016 to bolo zase najviac – osem kandidujúcich politických subjektov.

Počet politických subjektov, ktoré v doterajších parlamentných voľbách získali 3-5% voličských hlasov bol vo väčšine prípadov dva. Najvyšší počet politických subjektov (4), ktorým sa podarilo osloviť viacej ako 3%, no menej ako 5% voličov, bol v parlamentných voľbách 1992.

Počet politických subjektov, ktoré v doteraz konaných parlamentných voľbách získali menej ako 1% voličských hlasov, bol v rozmedzí 5 (parlamentné voľby 1992) až 14 (parlamentné voľby 2012 a 2023). Na základe vyššie uvedeného je cieľom tejto práce poukázať na výsledky volieb politických strán, ktoré vo voľbách do NR SR získali menej ako 1% voličských hlasov. Zároveň dodávame, že zámerom nie je predkladať konečné riešenie či závery, ale naopak, podnietiť (širokú) odbornú i laickú verejnosť k hlbšej diskusii o danej problematike a tým

⁴ V prípade parlamentných volieb 1990 je potrebné povedať, že volebné kvórum bolo na úrovni 3%. Do Slovenskej národnej rady sa tak okrem Verejnosti proti násiliu (ďalej VPN), Kresťanskodemokratickému hnutiu (ďalej KDH), Slovenskej národnej strany (ďalej SNS), Komunistickej strany Československa (ďalej KSČ) a Együttélés-Spolužitie-Wspólnota-Soužití, Maďarské kresťansko-demokratické hnutie (ďalej ESWMK) dostali ešte aj Demokratická strana (ďalej DS), ktorá získala 4,40% platných hlasov a Strana zelených (ďalej SZ), ktorá získala 3,49% platných hlasov. Bližšie pozri: ŠÚ SR: *Výsledky volieb rok 1990: Podiel hlasov pre politické strany vo voľbách do SNR v roku 1990*. [online], [cit. 03/06/2025]. Dostupné na internete: <https://volby.statistics.sk/nrsr/snr1990/volby90_s/php90.htm>.

prispieť k zlepšovaniu existujúceho stavu, vrátane potenciálnych úprav v aktuálne platnej volebnej legislatíve.

Parlamentné voľby 2023

V parlamentných voľbách 2023 sa o poslanecké mandáty celkovo uchádzalo 25 politických subjektov. Sedem z nich – Smer – sociálna demokracia (ďalej SMER-SD); Progresívne Slovensko (ďalej PS); Hlas – sociálna demokracia (ďalej HLAS-SD); široká koalícia pod vedením OĽANO a priatelia (ďalej OĽANO a priatelia); Kresťanskodemokratické hnutie (ďalej KDH); Sloboda a Solidarita (ďalej SaS); a Slovenská národná strana (ďalej SNS) – získalo podiel voličských hlasov vyšší ako už spomenutých 5% z celkového počtu odovzdaných hlasov pri samostatne kandidujúcich politických stranách a 7% z celkového počtu odovzdaných hlasov pri koalícii OĽANO a priatelia, potrebných pri vstupe do NR SR.⁵

Dva politické subjekty – Hnutie Republika (ďalej REPUBLIKA) a SZÖVETSÉG – Magyarok. Nemzetiségek. Regiók. / ALIANCIA – Mad’ari. Národnosti. Regióny (ďalej SZÖVETSÉG - ALIANCIA) – síce nepresiahli 5% hranicu potrebnú pri vstupe do NR SR, no vzhľadom na to, že získali nad 3% z celkového počtu odovzdaných hlasov, podľa aktuálne platnej legislatívy majú nárok na príspevok zo štátneho rozpočtu „za každý jeden získaný hlas vo výške 1% z priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa konajú voľby do NR SR“.⁶

⁵ ŠÚ SR: *Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2023: Hlasý pre politické subjekty*. [online], [cit. 03/06/2025]. Dostupné na internete: <https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2023/sk/vysledky_hlasovania_strany.html>.

⁶ Podľa § 26 ods. 1 zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach; Tiež pozri: DOMIN, M.; BUJŇÁK, V.: *Zákon o politických stranách a politických hnutiach: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 306-311.

Zo zvyšných 16 politických subjektov, v dvoch prípadoch (Demokrati a Sme rodina) bola ich voličská podpora v rozmedzí 2-3%.⁷

V ostatných 14 prípadoch to bolo menej ako 1% z celkového počtu odovzdaných hlasov. Pritom, voličská podpora medzi „najúspešnejšou“ z tejto skupiny – politickou stranou Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko (ďalej LSNS), ktorej svoj hlas odovzdalo 25 003 voličov, resp. 0,84% – a celkovo najmenej úspešnou politickou stranou SDKÚ - DS - Slovenskou demokratickou a kresťanskou úniou – Demokratickou stranou (ďalej SDKÚ-DS), ktorá na celom území Slovenskej republiky získala len 771 hlasov, resp. 0,02%, je viac než priepastná.⁸ A to nielen pokiaľ ide o počet a podiel získaných voličských hlasov, ale aj o ďalšie sledované aspekty, akými boli:

- historický vývoj politického subjektu (vrátane zmeny názvu politického subjektu);
- proklamovaná hodnotová a ideologická orientácia politického subjektu;
- celkový počet nominovaných kandidátov (vrátane tých, ktorí sa svojej kandidatúry vzdali, boli odvolaní, alebo z iného dôvodu nekandidovali (úmrtie kandidáta));
- osobnosť lídra politického subjektu, resp. osobnosť lídra (pred)volebnej kampane;
- celkovo vynaložené náklady jednotlivých politických subjektov na volebnú kauciu i volebnú kampaň v eurách;
- vynaložené náklady jednotlivých politických subjektov na volebnú kauciu na jeden získaný hlas v eurách;

⁷ Podľa § 50 ods. 10 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, „...politickéj strane alebo koalícii, ktorá získala aspoň dva percentá z celkového počtu odovzdaných platných hlasov, ministerstvo vnútra vráti uhradenú kauciu do jedného mesiaca po vyhlásení výsledku volieb.“ V súvislosti s výškou volebnej kaucie do pozornosti tiež dávame Nález Ústavného súdu SR z 11. februára 2009, sp. Zn. PL. ÚS 6/08. Taktiež pozri: DOMIN, M.: Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva: Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 214-217.

⁸ ŠÚ SR: Ref. 5.

<https://doi.org/10.33542/KKD-0453-8-13>

- územná podpora pre jednotlivé politické subjekty a ich komparácia s volebnými ziskami z predošlých parlamentných volieb 2020.⁹ (Pozri Tab. 2)

Tabuľka č. 2: *Parlamentné voľby 2023: Politické strany, ktoré získali menej ako 1% z celkového počtu odovzdaných hlasov.*

Číslo kandid. listiny	Názov politického subjektu	Skratka politického subjektu	Počet kandidátov	Líder kandidátky	Počet hlasov	Podiel hlasov	Celkovo vynaložené náklady na kampaň (v Euro)	Výdavky/hlas (v Euro)	Prepočet volebnej kauce/kandidát (v Euro)
21	Kotlebovci - Ľudová strana Naše Slovensko	ESNS	150	M. Kotleba	25 003	0,84%	426 164,38	17,04	113,33
6	Komunistická strana Slovenska	KSS	81	J. Hrdlička	9 867	0,33%	213 588,68	21,65	209,88
1	Pirátska strana - Slovensko	Piráti	60	Z. Šubová	9 358	0,31%	31 897,08	3,41	283,33
9	Modrí, Most - Híd	MM	149	M. Dzurinda	7 935	0,26%	1 148 399,51	144,73	114,09
7	Maďarské fórum, Občianski demokrati Slovenska, Za regióny, Rómska koalícia, Demokratická strana	MF, ODS, ZR, RK, DS	125	Z. Simon	3 486	0,11%	237 985,80	68,27	136,00
14	MySlovensko	MySlovensko	49	Š. Panenka	2 786	0,09%	60 159,65	21,59	346,94
24	Karma	KARMA	17	A. Szaboová	2 407	0,08%	49 204,62	20,44	1 000,00
4	Spoločne občania Slovenska	SOS	148	Z. Kondrlíková Plháková	2 401	0,08%	3 626,34	1,51	114,86
19	Srdce vlastenci a dôchodcovia - Slovenská národná jednota	SRDCE-SNJ	100	V. Zeman	2 315	0,07%	136 199,23	58,83	170,00
2	Princíp	PRINCÍP	70	A. Géňa	1 817	0,06%	nepredložili výročnú správu / nedostatok dát / nezistené		242,86
10	Spravodlivosť	SPRAVODLIVOSŤ	27	V. Chlebo	1 335	0,04%	6 507,95	4,87	629,63
11	Slovenské hnutie obrody	SHO	45	Róbert Švec	1 332	0,04%	nedostatok dát / nezistené		377,78
8	Vlastenecký blok	VB	41	I. Stanovič	1 262	0,04%	nedostatok dát / nezistené		414,63
20	SDKÚ - DS - Slovenská demokratická a kresťanská únia - Demokratická strana	SDKÚ - DS	11	B. Rybárik	771	0,02%	6 000,00	7,78	1 545,45

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie.

⁹ Vzhľadom na maximálny rozsah tejto práce stanovený editorom, vyššie uvedené aspekty sme sa rozhodli podrobne rozobrať až v samostatnom publikačnom výstupe, pravdepodobne časopiseckého charakteru.

Diskusia

V rámci diskusie otvárame ešte jeden dôležitý aspekt volieb a tým je výška volebnej kaucie. Podľa aktuálne platnej legislatívy¹⁰ je výška volebnej kaucie (od roku 2014) 17 tis. eur. Podľa kolektívu autorov okolo Ladislava Orosza, „účel volebnej kaucie spočíva v úsilí zabrániť účasti vo voľbách takým subjektom, ktoré zjavne nemajú dostatočnú podporu a teda ani reálnu šancu uspieť vo voľbách, pričom nie zriedka sledujú svojou volebnou účasťou primárne iné ciele, ako volebný úspech (najmä zviditeľnenie sa za účelom presadenia sa v iných aktivitách – biznis, kultúra a pod.).“¹¹

Keďže, podľa predošlého volebného zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky bola výška volebnej kaucie stanovená na 500 tis. slovenských korún, pričom prechodom na euro bola novelou zákona č. 445/2008 Z. z.¹² táto suma zmenená na 16 596 eur, de facto sa dá povedať, že výška volebnej kaucie sa za posledných dvadsať rokov nezmenila. Inými slovami, výška volebnej kaucie nereflektuje hodnotu peňazí v čase a teda ani vývoj inflácie od roku 2004.¹³ Na druhej strane, Jakub Bardovič vo svojej práci upozornil, že „relatívnu novinkou je zavedenie ďalšieho limitu pre kandidovanie jednotlivých politických strán v snahe zamedziť úspechu veľmi malých strán bez členskej základne, pričom výsledkom je, že sa o hlasy vo voľbách môžu

¹⁰ § 50 ods. 4 b) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹ OROSZ, L. a kol.: *Volebné právo*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2015, s. 90 a 227; Tiež pozri: DOMIN, M.: Ref. 7, s. 214.

¹² ONUFRÁK, A.: *Volebné právo v kontexte Ústavy Slovenskej republiky*. In: OROSZ, L.; HORŇÁKOVÁ, D.; ČERNÁNSKÝ, M. P. (eds.): *Ústava Slovenskej republiky a jej perspektívy: Skvalitňovanie ústavného textu a zvyšovanie autority slovenskej ústavy – reálna možnosť, alebo naivná ilúzia(?)*: Zborník príspevkov z vedeckého seminára Danišovce 23. - 25. november 2022. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach / ŠafárikPress, 2022, s. 217.

¹³ Podľa inflačnej kalkulačky INEKO, suma 500 tis. slovenských korún v roku 2004 predstavuje ekvivalent približne 30 tis. eur v roku 2024. INEKO: *Inflačná kalkulačka*. [online], [cit. 15/11/2024]. Dostupné na internete: <<https://www.ineko.sk/kalk.html>>.

*uchádzať len tie strany, ktoré splnia zákonom definovanú veľkosť. Tá sa dosahuje buď na úrovni orgánov strany, alebo v súvislosti s počtom členov.*¹⁴

Aj keď Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. februára 2009, sp. zn. PL. ÚS 6/08 rozhodol, že aj vtedajšia volebná kaucia necelých 17 tis. eur bola „na hraniciach ústavnej tolerovateľnosti“, pričom „išlo o 25 násobok priemernej mzdy“,¹⁵ aj ústavný právnik Vincent Bujňák pre televíziu TA3 pripustil, že „ak by Ústavný súd zohľadnil to, že priemerná mesačná mzda sa zvyšovala, tak by to znamenalo, že v súčasnosti rovnakou metodikou by si zákonodarca mohol dovoliť zvýšiť túto volebnú kauciu, avšak nie na hranicu 100 tisíc eur, ale na približne 38 tisíc eur.“¹⁶ Toto vyjadrenie de facto len potvrdzuje náš (vyššie spomenutý) argument, že je potrebné vziať do úvahy aj infláciu.

Aj keď mediálne boli (zo strany niektorých politikov) zverejnené viaceré návrhy zvýšenia volebnej kaucie,¹⁷ pravdou zostáva, že diskusia o výške volebnej kaucie je nevyhnutná a to bez ohľadu na hodnotovo-ideové nastavenie. Zároveň je potrebné povedať i to, že volebná kaucia by mala byť stanovená v takej výške, aby bola „prijateľná“. Aktuálny návrh volebnej kaucie zo strany MV SR vo výške 50 tis. eur za „prijateľný“ považujeme, keďže pri predložení 150-člennej kandidátnej listiny, by tak na jedného kandidáta predstavoval

¹⁴ BARDOVIČ, J.: *Voľby a volebné systémy. (Vysokoškolská učebnica)*. Trnava: Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta sociálnych vied, 2021, s. 131.

¹⁵ DOMIN, M.: Ref. 7, s. 214-217.

¹⁶ TA3: *Chcú výrazne zvýšiť volebnú kauciu*. [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://www.ta3.com/clanok/992475/politicke-strany-zaplatia-viac-za-vstup-do-parlamentu-koalicia-chysta-zvysenie-kaucie>>.

¹⁷ V mediálnom priestore zarezonovali najmä slová predsedu vlády a predsedu SMERU-SD Roberta Fica, podľa slov ktorého, by sa „výška volebnej kaucie mohla navýšiť zo súčasných 17 tis. až na pol milióna eur“. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej MV SR) naproti tomu pracuje s návrhom, aby výška volebnej kaucie pri parlamentných voľbách vzrástla na 50 tis. eur a pri eurovoľbách by to bolo 25 tis. eur. Bližšie pozri: TA3: Ref. 16; SLOV-LEX: *Legislatívny proces LP/2035/344: Sprievodná dokumentácia*. [online], [cit. 16/7/2025]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/344/sprievodne-dokumenty?stadiumUuid=634509bc-b620-40df-a6c4-9f4675eb9744>>.

náklad 333,33 eur.¹⁸ Len pre doplnenie dodávame, že v ostatných parlamentných voľbách v roku 2023 sa najvyššou sumou museli na volebnú kauciu zložiť kandidáti za politickú stranu SDKÚ-DS,¹⁹ keďže ich bolo na kandidátnej listine najmenej (11). Náklad na jedného kandidáta v prípade tohto politického subjektu predstavoval 1 545,45 eur. V prípade politických subjektov, ktoré nominovali všetkých 150 kandidátov, predstavoval náklad na volebnú kauciu na jedného kandidáta sumu 113,33 eur.

Mimochodom, celkové výdavky politických subjektov podľa Transparency International Slovensko (ďalej TIS) na volebnú kampaň 2023 presiahli sumu 27 mil. eur.²⁰ Osem politických subjektov (SMER-SD, OĽaNO, HLAS-SD, KDH, PS, Sme rodina, Demokrati, SaS) pritom vložilo do kampane viac než 2 mil. eur. V prípade ďalších štyroch politických subjektov (SNS, Modrí Most – Híd, Kresťanská únia a hnutie Republika) výdavky na volebnú kampaň presiahli 1 mil. eur.²¹

Pri takýchto nákladoch na volebnú kauciu pripadajúceho na jedného kandidáta a celkových výdavkoch na (pred)volebnú kampaň považujeme (pomerne časté) vyjadrenia, že „*nárast výšky volebnej kaucie časti občanom jednoducho (z finančných dôvodov) znemožní kandidovať a teda prídu o jedno zo svojich základných ľudských práv*“, jednoducho za

¹⁸ Osobne si vieme výšku volebnej kaucie predstaviť na 2-násobnej úrovni, teda vo výške 100 tis. eur za kandidujúci politický subjekt, pričom na jedného kandidáta by to pri obsadení všetkých 150 kandidátov vychádzalo na 666,67 eur.

¹⁹ Podľa lídra strany Branislava Rybárika, „*kauciu vo výške 17 tisíc euro nebol problém zaplatiť, keďže išlo o dlhodobú investíciu.*“ Pozri: TÖRÖKOVÁ, M.: *S číslom 20 kandiduje SDKÚ. Mikuláša Dzurindu ani iného pôvodného člena tam už nenájdete.* [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/857179-s-cislom-20-kandiduje-sdku-mikulasa-dzurindu-ani-ineho-povodneho-clena-tam-uz-nenajdete>>.

²⁰ TIS: *Parlamentné voľby 2023.* [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://volby.transparency.sk/parlament2023/>>.

²¹ TIS: *Strany investovali do kampane historicky najviac.* [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://volby.transparency.sk/parlament2023/aktuality/strany-investovali-do-kampane-historicky-najviac>>.

„prehnané“. Okrem toho, občania na Slovensku majú k dispozícii širokú škálu spôsobov a foriem participácie, počnúc aktivitami v rámci občianskej spoločnosti (spoločenstvá vlastníkov bytov; miestne, lokálne, regionálne komunity; cirkvi; občianske združenia; nadácie; ekonomické i neekonomické záujmové skupiny; politické strany a politické hnutia, atď.)²² až po tzv. „gladiátorské činnosti“ v rámci politiky (účasť na politických kampaniach; aktívne členstvo v politickej strane; účasť na straníckych schôdzach a akciách; kandidovanie na verejné funkcie či v rámci politického subjektu), ako ich v 60. rokoch 20. storočia vo svojej práci nazval a rozpracoval Lester Walter Milbrath.²³

Sme presvedčení, že ak chceme byť občiansky či politicky aktívni, nemusíme rovno kandidovať na kandidátnej listine politického subjektu v parlamentných voľbách. Participovať totižto možno i v rámci svojho (blízkeho) okolia, počnúc miestom svojho trvalého bydliska, na ulici, sídlisku, v obci, meste, okrese až po samosprávny kraj.

Spomedzi ďalších dôvodov prečo sme za zvýšenie volebnej kaucie možno ešte spomenúť:

1. **Reakcia na nárast výdavkov na voľby.** Výdavky na predčasné parlamentné voľby 2023 boli vo výške 16,8 mil. eur.²⁴ Oproti parlamentným voľbám 2020, kedy výdavky štátneho rozpočtu na parlamentné voľby boli vo výške 12,6 mil. eur, išlo o nárast 4,2 mil. eur, resp. o celú jednu tretinu. Len dodávame, že

²² Bližšie k danej téme pozri napríklad: BZDILOVA, R.; EŠTOK, G.; ONUFRÁK, A.: *Politická participácia*. Košice: UPJŠ, 2015, 150 s.

²³ Pozri napríklad: SOPOCI, J.: *Politika a spoločnosť. (Úvod do sociológie politiky)*. Bratislava: SOFA, 1998, s. 162; RUEDIN, D.: *Testing Milbrath's 1965 Framework of Political Participation: Institutions and Social Capital*. In: *Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences*. 2007. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://druedin.com/wp-content/uploads/2012/08/43-167-1-pb.pdf>>.

²⁴ ÚV SR: *Harmonogram organizačno-technického zabezpečenia volieb do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2023: Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu*. [online], [cit. 20/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28550/1>>.

v predošlých parlamentných voľbách (2010, 2012 a 2016) bola výška výdavkov na úrovni cca 10 mil. eur.²⁵ Ako uviedla riaditeľka Odboru volieb, referenda a politických strán MV SR Eva Chmelová, „dvomi hlavnými faktormi, ktoré stáli za nárastom výdavkov na parlamentné voľby 2023 boli nárast ceny papiera, aj nárast priemernej mzdy v národnom hospodárstve.“²⁶ V tejto súvislosti je potrebné uvedomiť si, že tlač kandidátnych listín a úhrada odmien členov volebných komisií 25 politických subjektov, z ktorých 14 politických subjektov nezískalo ani 1 % voličských hlasov – na čo sme poukázali v texte vyššie – považujeme za „luxus“ a mrhaním verejných zdrojov.

2. V nadväznosti na finančné hľadisko, ktoré sme spomenuli vyššie, je potrebné poukázať i na „**ekologické hľadisko**“ volieb. Je možné vôbec hovoriť o „ekologickej zodpovednosti“, keď počas samotného volebného aktu sme vložili jeden hlasovací lístok s preferovanou voľbou do volebnej schránky a zvyšných 24 nepoužitých hlasovacích lístkov (voľby 2023) smerovalo do schránky na to určenej²⁷ a následne na likvidáciu²⁸? Použitý papier, tlačiarenské farby a prísady, vynaložené energie, ale aj

²⁵ MIHALKOVÁ, H.: *Koľko budú stáť predčasné voľby? Výdavky budú vyššie. Sú za tým dva faktory.* [online], [cit. 16/11/2024]. Dostupné na internete: <<https://spravy.pravda.sk/parlamentne-volby-2023/clanok/672599-kolko-budu-stat-volby/>>.

²⁶ MIHALKOVÁ, H.: Ref. 25.

²⁷ Podľa § 24 ods. 4 a ods. 10 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁸ V minulosti boli nepoužité hlasovacie lístky skartované, alebo iným spôsobom zničené. V posledných rokoch sa postup – podľa informácií, ktoré máme – zmenil a to v tom zmysle, že po istom čase sú nepoužité hlasovacie lístky obcami a mestami postúpené pre potreby detí a mládeže v materských škôlkach a základných školách. Objem hlasovacích lístkov a ostatných materiálov je pri voľbách do NR SR približne 500 ton. Bližšie pozri: LÖRINCOVÁ, K.: *Po voľbách ostávajú nepoužité hlasovacie lístky, spôsob ich využitia je v kompetencii obce.* [online], [cit. 25/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://sita.sk/po-volbach-do-nr-sr-a-euoparlamentu-ostavaju-nepouzite-hlasovacie-listky-sposob-ich-vyuzitia-je-v-kompetencii-obce/>>.

samotná tlač nepoužitých hlasovacích lístkov, ich doprava a manipulácia s nimi predstavujú nezanedbateľnú uhlíkovú stopu²⁹, ktorú na Slovensku doteraz nikto neriešil.

3. **Zneužívanie** kandidatúry v parlamentných voľbách pre rôzne účely, počnúc vlastnou prezentáciou a končiac vidinou rýchlej návratnosti investície, pokiaľ by politický subjekt prekročil už skôr spomenutú 3% hranicu voličských hlasov.³⁰ Zvýšením volebnej kaucie – ako to uvádza kolektív okolo Ladislava Orosza – „*nepochybne možno dospieť k zúženiu okruhu kandidujúcich politických subjektov a tým do istej miery aj k sprehľadneniu volieb pre voličov.*“³¹

²⁹ V tejto súvislosti do pozornosti dávame štúdiu J. Willemsona a K. Kripsa z Univerzity v Tarte (Estónsko), ktorí analyzovali uhlíkovú stopu papierového volebného lístka a elektronického hlasovania na príklade estónskych parlamentných volieb 2023. Vo svojej štúdii dospeli k záveru, že papierové hlasovanie (2240 g CO₂/hlas) v porovnaní s elektronickým hlasovaním (12,5 g CO₂/hlas) vytvorí až 180-krát väčšiu uhlíkovú stopu. Bližšie pozri: WILLEMSON, J.; KRIPS, K.: *Estimating Carbon Footprint of Paper and Internet Voting*. In: VOLKAMER, M. et al. (Eds.): *E-Vote-ID*. 2023, LNCS, pp. 140-155. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-43756-4_9>.

³⁰ S takýmto vyjadrením prišiel Ondrej Janíček zakladajúci člen a (pôvodný) líder kandidátky politického subjektu Karma pred parlamentnými voľbami 2023. (Ondrej Janíček je tiež známy z kauzy Fatima). Vzhľadom na nezhody medzi ním a ďalšími dvomi spoluzakladateľmi strany (Róbertom Dimčevom a Michalom Vicenom), Janíček bol podľa vlastných slov, „zo strany vyšachovaný, pričom tí, čo v strane ostali sú podvodníci, ktorým išlo len o zisk 3%, aby získali financie od štátu.“ Bližšie pozri: MIHALKOVÁ, H.: *Karma nemá percentá ani peniaze. Chceli byť druhé OĽaNO, teraz sa hádajú, kto komu stranu ukradol.* [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://spravy.pravda.sk/parlamentne-volby-2023/clanok/677374-politicka-strana-karma-ondrej-janicek-robert-dimcev-adriana-szaboova-volby-2023/>>; TÖRÖKOVÁ, M.: *Kampaň spustili neskôr, lebo nechceli otravovať ľudí počas prázdnin. Strana Karma kandiduje pod číslom 24.* [online], [cit. 15/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/858165-kampan-spustili-neskor-lebo-nechceli-otravovat-ludi-pocas-prazdnin-strana-karma-kandiduje-pod-cisлом-24>>.

³¹ OROSZ, L. a kol.: Ref. 11, s. 90.

Záver

V absolútnom závere práce konštatujeme, že záver nechávame otvorený pre ďalšiu diskusiu. Naším zámerom nebolo predkladať konečné riešenia, ale práve naopak podnietiť (už vyššie spomenutú) diskusiu o danej problematike a tým prispieť k zlepšeniu existujúceho stavu, vrátane potenciálnych úprav volebnej legislatívy.

Literatúra:

- BARDOVIČ, J.: *Voľby a volebné systémy. (Vysokoškolská učebnica)*. Trnava: Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta sociálnych vied, 2021, 160 s.
- BARDOVIČ, J.: *Voľby 2020: volebná podpora a jej premeny*. Trnava: Univerzita Sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta sociálnych vied, 2022, 155 s.
- BZDILOVA, R.; EŠTOK, G.; BARDOVIČ, J.: *Voľby a volebná problematika v štátoch EÚ*. Košice: UPJŠ, 2018, 240 s.
- BZDILOVA, R.; EŠTOK, G.; ONUFRÁK, A.: *Politická participácia*. Košice: UPJŠ, 2015, 150 s.
- DOMIN, M.: *Volebné právo a volebné systémy*. 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 444 s.
- DOMIN, M.: *Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, 684 s.
- DOMIN, M.; BUJŇÁK, V.: *Zákon o politických stranách a politických hnutiach: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, 424 s.
- HURČALOVÁ, M.: *Volebné systémy na území dnešného Slovenska v minulosti a v súčasnosti a uzatváracia klauzula. (Diplomová práca)*. Košice: UPJŠ FF, 2022, 93 s.
- INEKO: *Inflačná kalkulačka*. [online], [cit. 15/11/2024]. Dostupné na internete: <<https://www.ineko.sk/kalk.html>>.
- LÖRINCOVÁ, K.: *Po voľbách ostávajú nepoužité hlasovacie lístky, spôsob ich využitia je v kompetencii obce*. [online], [cit. 25/07/2025]. Dostupné

<https://doi.org/10.33542/KKD-0453-8-13>

na internete: <<https://sita.sk/po-volbach-do-nr-sr-a-euoparlamentu-ostavaju-nepouzite-hlasovacie-listky-sposob-ich-vyuzitia-je-v-kompetencii-obce/>>.

MIHALKOVÁ, H.: *Karma nemá percentá ani peniaze. Chceli byť druhé OĽaNO, teraz sa hádajú, kto komu stranu ukradol*. [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://spravy.pravda.sk/parlamentne-volby-2023/clanok/677374-politicka-strana-karma-ondrej-janicek-robert-dimcev-adriana-szaboova-volby-2023/>>.

MIHALKOVÁ, H.: *Koľko budú stáť predčasné voľby? Výdavky budú vyššie. Sú za tým dva faktory*. [online], [cit. 16/11/2024]. Dostupné na internete: <<https://spravy.pravda.sk/parlamentne-volby-2023/clanok/672599-kolko-budu-stat-volby/>>.

OROSZ, L. a kol.: *Volebné právo*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2015, 290 s.

OROSZ, L.; HORŇÁKOVÁ, D.; ČERNÁNSKÝ, M. P. (eds.): *Ústava Slovenskej republiky a jej perspektívy: Skvalitňovanie ústavného textu a zvyšovanie autority slovenskej ústavy – reálna možnosť, alebo naivná ilúzia(?)*: Zborník príspevkov z vedeckého seminára Danišovce 23. - 25. november 2022. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach / ŠafárikPress, 2022, 300 s.

RUEDIN, D.: *Testing Milbrath's 1965 Framework of Political Participation: Institutions and Social Capital*. In: *Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences*. 2007. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://druedin.com/wp-content/uploads/2012/08/43-167-1-pb.pdf>>.

SOPOCI, J.: *Politika a spoločnosť. (Úvod do sociológie politiky)*. Bratislava: SOFA, 1998, 204 s.

SLOV-LEX: *Legislatívny proces LP/2035/344: Sprievodná dokumentácia*. [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne->

<https://doi.org/10.33542/KKD-0453-8-13>

procesy/SK/LP/2025/344/sprievodne-dokumenty?stadiumUuid=634509bc-b620-40df-a6c4-9f4675eb9744>.

ŠÚ SR: *Výsledky volieb rok 1990: Podiel hlasov pre politické strany vo voľbách do SNR v roku 1990*. [online], [cit. 03/06/2025]. Dostupné na internete:

<https://volby.statistics.sk/nrsr/snr1990/volby90_s/php90.htm>.

ŠÚ SR: *Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2023: Hlasy pre politické subjekty*. [online], [cit. 03/06/2025]. Dostupné na internete:

<https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2023/sk/vysledky_hlasovania_strany.html>.

TA3: *Chcú výrazne zvýšiť volebnú kauciu*. [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete:

<<https://www.ta3.com/clanok/992475/politicke-strany-zaplatia-viac-za-vstup-do-parlamentu-koalicia-chysta-zvysenie-kaucie>>.

TIS: *Parlamentné voľby 2023*. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://volby.transparency.sk/parlament2023/>>.

TIS: *Strany investovali do kampane historicky najviac*. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete:

<<https://volby.transparency.sk/parlament2023/aktuality/strany-investovali-do-kampane-historicky-najviac>>.

TÖRÖKOVÁ, M.: *Kampaň spustili neskôr, lebo nechceli otravovať ľudí počas prázdnin. Strana Karma kandiduje pod číslom 24*. [online], [cit. 15/07/2025]. Dostupné na internete:

<<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/858165-kampan-spustili-neskor-lebo-nechceli-otravovat-ludi-pocas-prazdnin-strana-karma-kandiduje-pod-cislom-24>>.

TÖRÖKOVÁ, M.: *S číslom 20 kandiduje SDKÚ. Mikuláša Dzurindu ani iného pôvodného člena tam už nenájdete*. [online], [cit. 16/07/2025]. Dostupné na internete:

Dostupné na internete:

<https://doi.org/10.33542/KKD-0453-8-13>

<<https://tvnoviny.sk/domace/clanok/857179-s-cislom-20-kandiduje-sdku-mikulasa-dzurindu-ani-ineho-povodneho-clena-tam-uz-nenajdete>>.

ÚV SR: *Harmonogram organizačno-technického zabezpečenia volieb do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2023: Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu*. [online], [cit. 20/07/2025]. Dostupné na internete: <<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28550/1>>.

WILLEMSON, J.; KRIPS, K.: *Estimating Carbon Footprint of Paper and Internet Voting*. In: VOLKAMER, M. et al. (Eds.): *E-Vote-ID*. 2023, LNCS, pp. 140-155. [online], [cit. 18/07/2025]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-43756-4_9>.

Zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky.

Zákon č. 85/2005 Z. z. Zákon o politických stranách a politických hnutiach.

Zákon č. 180/2014 Z. z. Zákon o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov.